

MEČISLOVAS PALIULIONIS
(1834-1908)

Žemaičių vyskupas.

Per neilgą, tik 25 metus užsitęsusį J. Balčikonio gimnazijos pirmtakės - bajorų mokyklos (1840-1858) ir gimnazijos (1858-1865) egzistavimo laikotarpį iš baigusių mokinių yra nemaža žinomų Lietuvoje žmonių. Vienas iš jų yra ir Žemaičių vyskupas Mečislovas Paliulionis.

Apie jo vaikystę, jaunystę net kompetentinguose šaltiniuose labai kuklios žinios. Nenurodoma net tiksli jo gimimo vieta, tiksli data. Nurodoma, kad gimė Smilgių parapijoje (Panevėžio raj.) 1843 metais. Iki 1852 m. mokėsi luominėje bajorų mokykloje (kurios pastatas išliko iki mūsų dienų - Klaipėdos g. Nr. 3). Į ją buvo priimami bajoriškos kilmės, nors įvairiais keliais į ją patekdavo ir valstiečių vaikai. Vyresnybės nurodymu ne vieną kartą vyko

“valymai” nuo “neteisėtai” į mokyklą patekusių mokinių. M.Paliulionio mokymosi (1850 m.) metais vykusio tokio “valymo” metu buvo pašalinta net 70 mokinių (iš tuomet buvusių apie 300), neprisistačiusių reikiamų dokumentų. M.Paliulionis dėl to nebuvo pašalintas.

1852 m. baigęs bajorų mokyklą, toliau mokėsi Varnių kunigų seminarijoje. 1860 m. baigė Peterburgo dvasinę akademiją ir buvo išventintas į kunigus. 1860-1883 m. dėstė dogmatinę teologiją Varnių ir Kauno kunigų seminarijose, buvo Kauno mergaičių gimnazijos kapelionu. 1883 m. konsekruotas Žemaičių vyskupu. Šiose aukštose pareigose buvo iki mirties net 25 metus.

Bostone (JAV) išleistoje “Lietuvių enciklopedijoje” teigiama, kad “jis priklausė tai lietuvių grupei, kuri dar nebuvo spėjusi atsipalaiduoti nuo lenkiškų tradicijų, bet lietuvių tautiniam reikalui rodė lojalumo”. Nacionaliniu atžvilgiu tai buvo kontraversiška asmenybė. Pirmasis jo vyskupišką veiklą charakterizavo su juo kartu dirbęs kun. Aleksandras Dambrauskas-Jakštas. 1908 m. “Draugijoje” publikuotame straipsnyje keliais aspektais lygino jį su pirmtaku, Žemaičių vyskupu Motiejum Valančium. “Vyskupas Motiejus buvo vyskupas - tautietis, vyskupą Paliulionį galima drąsiai pavadinti vyskupu kosmopolitu gera katalikiška to žodžio prasme. Valančiaus širdyje pirmoji vieta buvo paskirta lietuviams, o paskui - kitiems katalikams (...). Vyskupui Motiejui už vis brangesnė buvo lietuvių kalba (...). Vyskupui Paliulioniui - priešingai - už vis mielesnė buvo bažnytinė, tarptautinė lotynų kalba (...), po lotyniškosios antroj vietoj stovėjo pas jį lenkų kalba (...), o lietuvių kalba buvo palikta pačiame gale, kaip kalba “prasčiokėlių”.

Yra žinoma, kad kunigą Juozapą Stakauską, vieną iš lietuviškos gimnazijos Panevėžyje kūrėjų 1915 m., anksčiau buvusį Žemaičių kunigų seminarijos prefektu, už lie-

tuvišką veiklą seminarijoje pašalino iš pareigų ir išsiuntė į Kuršą. O P.Zundė, knygos "Kazimieras Bizauskas" autorius, 1990 m. JAV leidžiamuose "Aiduose" teigia, kad už tai J.Stakauskas net buvo kalinamas vienuolyne.

A.Dambrauskas-Jakštas minėtame straipsnyje rašo: "Jei apie vyskupą Motiejų galima pasakyti, kad jis pirm visko jautėsi žmogus ir žemaitis, o jau paskui vyskupas, tai apie vyskupą Paliulionį tenka tarti visai priešingai: pirm visko jautėsi esąs vyskupas, o paskui žmogus, ir tik galų gale lietuvis".

Lankydamas vyskupiją, su tikinčiais bendraudavo ir lietuviškai. Nepritarė lietuviškos spaudos uždraudimui. Protestavo prieš maldaknygių spausdinimą rusiškomis raidėmis. 1902 m. Kauno gubernatoriui spaudos gražinimo reikalu nusiuntė motyvuotą kun. A.Dambrausko-Jakšto parengtą memorandumą. Materialiai rėmė katalikišką nelegalią lietuvišką spaudą, leidžiamą Prūsijoje. 50 000 rub. bauda buvo nubautas už tai, kad 1884 m. uždraudė moksleiviams katalikams eiti melstis į cerkves. Teigiama, kad, 1904 m. lankydamasis pas carą, buvo palietęs ir lietuviškos spaudos gražinimo klausimą. Atgavus lietuvišką spaudą, 1905-aisiais išreikalavo, kad rusiškose Lietuvos mokyklose būtų leista tikyba dėstyti gimtąją kalbą.

Rūpinosi kunigų išsimokslinimu, bažnyčių statyba ir jų gražinimu.

Parašė keletą ganytojiškų laiškų, daugiausia religine tema. O laiškas apie blaivybę buvo išspausdintas Prūsijoje leidžiamame "Tėvynės sarge".

Mirė prieš 95 metus, 1908 m. gegužės 2 d., sulaukęs 74 m. amžiaus.

"Vyskupas Mečislovas Paliulionis jokių kitų idealų neturėjo, kaip tik būti geru katalikų vyskupu; tą vieną idealą tebrangino" (A.Dambrauskas-Jakštas).